

درس پژوهی، معماری نوین تدریس

هو الخالق

درس پژوهی :

مقدمه :

پژوهش عملی و کاربردی در آموزش و پرورش بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته ، یکی از دغدغه های کارگزاران درس و سیاست گذاران آموزشی گسترش پژوهش به ویژه پژوهش مشارکتی در درون مدرسه و کلاس است در واقع روش پژوهشی مشارکتی معلمان در کلاس درس است که از آن به عنوان (LESSON STUDY) پژوهی سودمندترین، کاربردی ترین و مؤثرترین برنامه پرورش حرفه ای معلمان در مدارس ژاپن یاد شده است. (سرکار آرانی ۱۳۷۸: ۶۲)

درس پژوهی و فرآیند پژوهش و فرآیند پژوهش مشارکتی مثل اقدام پژوهی (Action Research) معلمان در طراحی ، اجرا (Do) و ارزیابی فرصت می یابند تا با یکدیگر همکاری، همیاری و مشارکت کنند و مسائل درون مدرسه و کلاس را بکاوند ، جوابی بیابند و آنرا در عمل بکار ببندند و در پایان ارزیابی گروهی از عمل آموزشی یکدیگر داشته باشند . در درس پژوهی و اقدام پژوهی ، معلمان به شیوه کارگروهی تمرین می کنند ، دیدگاه های خود را تبادل و تعامل می کنند و از یکدیگر می آموزند ، در درس پژوهی بیش از اینکه معلمان مبانی نظری آموزش و یادگیری را بیاموزند ، مهارت های علمی و کاربردی مربوط به فرآیند یاددهی - یادگیری (آموزش) ، ارزیابی روش های تدریس ، خود ارزیابی ، فعالیت های آموزشی را می آموزند . معلمان مباحث روی موضوع مورد پژوهش را انتخاب کرده و به صورت مشارکتی و در گروه ، طرح پژوهش مربوط به آن را تهیه می نماید . درس پژوهی مثل اقدام پژوهی به شیوه مشارکتی به ارزیابی دقیق فعالیت های آموزشی انجام شده در ارتباط با موضوع مورد نظر می پردازد. در این شیوه دانش آموزان را در پژوهش خود سهیم و در واقع در حین عمل پژوهش می کنند. (سرکار آرانی ، ۱۳۷۸ : ۶۲) .

در درس پژوهی که در مدرسه و کلاس است، بیشتر بر مسائل آموزشی درس و کلاس تمرکز دارند و به جنبه های جزئی و کاربردی در کلاس تمرکز دارد.

درس پژوهی (که سرکار آرانی ، آنرا "پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس" آورده است.) مثل اقدام پژوهی، پژوهش حین عمل است که می تواند تأثیر بسیاری در بهبود کیفیت کاری، آموزش در مدرسه و پرورش حرفه ای معلمان داشته باشد . در این بخش ابتدا به تفاوت های درس پژوهی و اقدام پژوهی نگاه می کنیم ، بعد، شباهت های آن ها را می آوریم:

تفاوت های درس پژوهی و اقدام پژوهی

درس پژوهی

درس پژوهی نقطه عزیمت عمل است.
هدف درس پژوهی، پرورش حرفه‌ای معلم است.
ماهیت درس پژوهی بازاندیشی (تفکر) است.
بهسازی کلاس درس
درس پژوهی فقط در کلاس و مدرسه قابل اجرا است.
درس پژوهی بیشتر ارگانیک و کمتر سیستماتیک است.
درس پژوهی خیلی جزئی و محدود است.
درس پژوهی گروهی (تیمی) است.
درس پژوهی یا طرح درس و راهنمایی عمل خاصی است.
تاکید بر غنی سازی فرآیند آموزش و یادگیری است.
برنامه درسی مورد توجه است.
درس پژوهی مبتنی بر برنامه درسی است.
هدف اساسی یادگیری معلم است.

اقدام پژوهی

اقدام پژوهی عزیمت تئوری و عمل
هدف اقدام پژوهی، انجام پژوهش در حین عمل
ماهیت اقدام پژوهی، تفسیر داده ها
بهسازی فرآیند آموزش و نتیجه بهتر
اقدام پژوهی درهمه جا، هر زمانی قابل اجرا است.
اقدام پژوهی بیشتر سیستماتیک است.
اقدام پژوهی گسترده است.
اقدام پژوهی فردی هم می شود اجرا شود.
راهنمایی عمل خاصی ندارد.
شناخت مسأله و بهسازی عمل درمدرسه و سازمان های مختلف مورد توجه است.
شناخت مسأله و کاربرد یافته درمحل کار، مورد توجه است.
اقدام پژوهی به برنامه درسی، کاری ندارد.
هدف عمده شناسایی و کاربرد روش حل مسأله در عمل است.

شبهت های درس پژوهی و اقدام پژوهی :

- ۱- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) به توسعه و پرورش حرفه‌ای کمک می کند .
- ۲- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) مشارکتی است.
- ۳- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) گروهی (تیمی) است (تاکید بر کار جمعی).
- ۴- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) چرخه‌ای (گردشی) است .

۵- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) توسط معلم شروع می شود .

۶- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی)، پژوهشی است با سؤال و مسأله‌ای شروع می شود.

۷- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) به ترویج و گسترش علم کمک می کند .

۸- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) ، معلم تازه کار و با سابقه را در کنار هم برای هم آموزی و از دگرآموزی دعوت می کند.

۹- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) نیازمند نقادی فعال و متفکرانه است (تفکر انتقادی).

۱۰- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی)، زمان و نتیجه (هر دو) مهم است .

۱۱- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی)، تمرکز در مسائل واقعی مدرسه و کلاس است .

۱۲- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی)، کاربرد یافته و نتایج در عمل بکار گرفته می شود

درس پژوهی را عاملی برای بهسازی ارتباط کلامی میان دانش آموز و معلم می دانند و تلاش معلمان خود را برای بهبود تدریس قابل ستایش می دانند.

تاریخچه درس پژوهی:

درس پژوهی، تاریخچه‌ای طولانی مدت در ژاپن دارد. مکانی که نخستین بار این اندیشه، به وسیله ی معلمان و با تلاش‌هایی بسیار مطرح گردید. (Fernandez, ۲۰۰۲).

چندین نوع مختلف درس پژوهی، وجود دارد که به عنوان بخشی از آموزش‌های قبل از خدمت معلمان، ارایه می‌گردد و معلمان با شرکت در آن به کار ادامه می‌دهند و آن گاه دوره ی شغلی شان را آغاز می‌کنند (Fernandez & yoshida, ۲۰۰۴). سازمان‌های تحقیقاتی، درس پژوهی را در سطوح ملی، جهت کاوش ایده های جدید در خصوص برنامه های درسی و یادگیری، اجرا می‌کنند (Murata &Takahashi, ۲۰۰۲).

این گروه‌ها اغلب، طرح درس‌های تحقیقاتی عمومی را در کنفرانس‌های ملی ارائه می‌دهند و در آن اکثر معلمان، دعوت به مشاهده و بحث در خصوص درس‌ها می‌شوند. معلمانی که علایق حرفه‌ای مشترک، نظیر موضوعات درسی و یا رتبه‌ی شغلی داشته و یا در گروه‌های درس پژوهی منطقه یا مدارس، عضویت دارند نیز در مسیر درس پژوهی، فعالیت دارند.

در آخر، مدارس به صورت مستقل به درس پژوهی به عنوان یک کوشش ناظر بر توسعه‌ی حرفه‌ای می‌نگرند که مبتنی بر نیاز مدرسه است.

درس پژوهی، در ابتدا در مدارس ابتدایی و راهنمایی به کارگرفته شد و به تمام محدوده‌های مورد نظر شامل هنر، تربیت بدنی و فعالیت‌های فوق برنامه‌ی دانش‌آموزان تعمیم یافت (Murata & Takahashi, ۲۰۰۲).

نتایج حاصل از داده‌های بین‌المللی، نظیر سومین مطالعه‌ی بین‌المللی ریاضی و علوم (TIMSS) فرصت مناسبی را برای مقایسه‌ی کیفیت آموزش در کشورهای مختلف، فراهم آورده است. در این راستا، بالابردن کیفیت تدریس معلمان، مورد توجه آموزشگران و سیاست‌گذاران آموزشی، در کشورهای مختلف قرار گرفته است. (ایوبیان؛ ۱۳۸۵)

در تحقیقی که توسط استیگلر و هیبرت با عنوان «شکاف آموزشی»^{۲۱} بر روی برخی از داده‌های TIMSS در سال ۱۹۹۹ انجام شده است، به این نتیجه رسیدند که عامل اصلی موفقیت ژاپنی‌ها، استفاده از روش درس پژوهی در توسعه‌ی حرفه‌ای معلمان است (استیگلر و هیبرت؛ ۱۹۹۹).

نتایج تحقیق استیگلر و هیبرت، نقطه‌ی عطفی برای شروع جریان آموزشی وسیعی در آمریکا، محسوب می‌شود که بر درس پژوهی استوار است. به سرعت و در طول چهار سال، ۳۳۵ مدرسه در ۳۲ ایالت آمریکا، این روش را اجرا کردند و تمرکز اصلی کنفرانس‌ها و گزارش‌های مجلات و موضوع پایان‌نامه‌های دانشجویی، بر آن قرار گرفت (لوئیس، پری و موراتا؛ ۲۰۰۶). می‌توان گفت نتایج تحقیق استیگلر و هیبرت، به همان سرعتی که جامعه‌ی آموزشی آمریکا را به تکاپو انداخت، در سایر کشورها نیز مبدأ تحولاتی شد. پس از آمریکا کشورهای چین، هنگ کنگ، آلمان، انگلیس، سنگاپور، استرالیا و مالزی نیز به انجام پژوهش‌هایی در این زمینه پرداختند.

استیگلر که برای اولین بار واژه‌ی "درس پژوهی" را به آمریکاییها - شاید به جهانیان - معرفی کرد، بیان می‌کند که نخستین بار یوشیدا، او را با درس پژوهی آشنا کرد. پایان‌نامه‌ی دکتری یوشیدا، به بررسی گروه‌های درس

پژوهی در مدرسه ی ابتدایی «ستا» در هیروشیما پرداخته است، وی در کار خود، به مدل درس پژوهی اشاره می- کند که قبل از آن توصیف شد.

پس از آن، یوشیدا با همکاری فرناندز، یکی از دانشجویان استیگر به همکاری های زیادی در زمینه ی درس پژوهی، پرداختند. کتابی که آنها در سال ۲۰۰۴ منتشر کردند

^[۳]، شاید یکی از برجسته ترین بررسی ها در مورد درس پژوهی باشد.

یکی از اولین مدارسی که در آمریکا درس پژوهی را به کار برد، «پاترسون» در ایالت نیوجرسی بود. یوشیدا و فرناندز پژوهشگران دانشکده ی تربیت معلم دانشگاه کلمبیا، در سال ۱۹۹۹-۲۰۰۰ مدرسه ی پاترسون را با مدرسه ی ژاپنی در گرینویچ مرتبط کردند تا از تجربیات یکدیگر بیاموزند. ۱۶ معلم در مدرسه ی پاترسون با ۱۲ معلم در گرینویچ، همکاری خود را آغاز کردند. معلمان آمریکایی از همتایان خود، چیزهای زیادی می آموختند و معلمان ژاپنی، پیوسته به تشویق آنان می پرداختند. البته گاهی اوقات هم این همکاری بسیار دشوار می شد (فرناندز، کنون و چاکشی؛ ۲۰۰۳).

لوئیس، در پژوهشی در سال ۲۰۰۵ به بررسی رشد روزافزون درس پژوهی در آمریکا که ۱۲۵ مدرسه را در ۳۲ ایالت و بیش از ۹۰۰ معلم را درگیر خود کرده است، اشاره می کند و ۴ زمینه که باعث رشد پیشرفت در به کارگیری درس پژوهی در آمریکای شمالی می باشد را بدین شرح می داند:

- رشد علاقه به شیوه ی درس پژوهی

- فهم عمیقتر از درس پژوهی

- افزایش حمایت از درس پژوهی

- افزایش پژوهش در زمینه ی درس پژوهی و توسعه ی منابع و ابزار در این زمینه.

وی می افزاید که در حال حاضر باید سؤالات پژوهشی، از (آیا درس پژوهی مؤثر است؟) به (چگونه از درس پژوهی استفاده کنیم؟) تغییر یابد (لوئیس؛ ۲۰۰۶).

سرکارآرانی، برای بررسی آنچه معلمان ایرانی از درس پژوهی ژاپنی یاد می‌گیرند، پژوهشی را در مدارس ابتدایی تهران در سال ۱۳۸۰ انجام داد. معلمان شرکت کننده در این جلسات، علاقه ی زیادی به انجام یک تجربه از درس پژوهی داشتند. آنان این اطلاعات را به معلمان مدارس دیگر و والدین دانش‌آموزان نیز، منتقل کردند. نتیجه هنگامی ظاهر شد که از سال ۱۳۸۳ تعداد قابل توجهی از والدین دانش‌آموزان، به دیدار از کلاس‌های درس پرداختند. نتیجه ی مقدماتی ورود درس پژوهی به عرصه ی آموزش ایران، نگرش جدیدی بود که در زمینه‌ی توسعه ی حرفه ای معلمان، در تئوری و عمل به دست آمد.

سرکارآرانی، ضمن بیان چالش‌های اجرای این طرح در ایران، به لزوم بومی‌سازی این روش بسیار تأکید می‌کند. وی معتقد است:

"در مدارس ایرانی نیز درس‌پژوهی را یک رویکرد مستمر برای بهبود تدریس در کلاس درس می‌دانند."

به نظر می‌رسد که پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس، بستر مناسبی برای درس پژوهی، فراهم می‌آورد. درس پژوهی، فرصتی برای معلمان ایرانی، فراهم می‌آورد تا با یکدیگر گفتگو کنند و از تجربه‌های خود و دیگران بیاموزند. نیز به بهبود آموزش به طور مشارکتی، کمک کنند تا فضای روانی بهتری برای کار در مدرسه فراهم آورند. همچنین شوق یادگیری را در خود به وجود آورند.

وی معتقد است که این، روشی است که معلمان سراسر دنیا، به آن پاسخی مثبت خواهند داد (سرکارآرانی و ماتوبا؛ ۲۰۰۲ و ۲۰۰۶)

لذا با عنایت به تأکید معاونت محترم آموزش ابتدایی مبنی بر برگزاری جشنواره ی الگوی مناسب تدریس دوره ابتدایی، کارشناسی تکنولوژی و گروه های آموزشی با همکاری آموزش دبستانی و اعضای گروه های آموزشی در نظر دارد نسبت به برگزاری جشنواره الگوهای تدریس با رویکرد درس پژوهی در سطح شهرستان /مناطق اقدام نماید.

معنی لغوی درس پژوهی (lesson study) :

به معنای « پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس » می باشد.

مفهوم درس پژوهی (lesson study) :

گروهی از معلمان موضوع خاصی از برنامه درسی را برمی‌گزینند. آنرا به عنوان واحدکار طراحی، اجرا و ارزشیابی می‌کنند و از محصول آن در تدریس بهتر استفاده می‌برند. یکی از اعضای گروه برنامه را اجرا و دیگران در جهت رسیدن

به الگوی مشترک آنرا نقد و اصلاح می کنند. در واقع گروه درس پژوه ، کار می کنند تا تدریس را مورد مشاهده قرار داده و پس از نقد و بررسی تدریس ، آن را به شیوه ای بهینه اصلاح نموده تا به تدریس موثرتری برسند.

اهداف درس پژوهی:

۱- درس پژوهی به گسترش فرهنگ یادگیری در مدارس یاری می رساند و محیطی را فراهم می سازد تا معلمان از یکدیگر بیاموزند ، دانش حرفه ای خود را ارتقا دهند، در رفتار خود بازاندیشی کنند و در تحول مستمر آموزش مشارکت کنند.

۲- معلمان از طریق درس پژوهی، به عنوان مدلی اثربخش برای پژوهش در مدرسه، یاد می گیرند که چگونه از یکدیگر بیاموزند، در تجارب آموزشی و تربیتی یکدیگر سهیم شوند. آنها بدین ترتیب می توانند با بازاندیشی در رفتارهای آموزشی خود، راه های بهتری برای یاد دادن و یاد گرفتن بیابند و به تولید دانش حرفه ای بپردازند.

۳- درس پژوهی، با درگیر ساختن معلمان در فرآیند تبیین مساله، طرح نقشه، عمل، مشاهده، بازاندیشی و بازنگری، فرهنگ مشارکتی حرفه ای را ارتقا می دهد.

۴- این فرآیند یادگیری، به تغییر فرهنگ مدرسه کمک می کند و محیط انعطاف پذیر برای دستیابی به یادگیری سازمانی را توسعه می بخشد.

۵- درس پژوهی به معلمان اجازه می دهد که مسوولیت بیشتری در اداره مدرسه احساس کنند و آن را عاملی برای فراهم آوردن یادگیری از خود از طریق مشاهده، بازاندیشی در عمل انجام شده و خود ارزیابی می دانند.

۶- معلمان در این فرآیند به همکاری با محققان در حمایت از ترویج تفکر سیستماتیک و تفکر انتقادی تشویق می شوند و هنگامی که توجه اصلی معلمان به فرآیند یاددهی، یادگیری است، علاقه بیشتری در زمینه توجه به یادگیری دانش آموزان در کلاس درس پیدا می کنند.

۷- در این فرآیند معلمان در محیطی شوق انگیز و مسوولانه به بهسازی فرهنگ مدرسه کمک می کنند ، ظرفیت خود را برای تبدیل از نقش آموزگار به یادگیرنده و رهبری فرآیند یادگیری تغییر می دهند" ، " رهبری آموزشی را برای تفکر نوآورانه و غنی سازی یادگیری حمایت می کنند و به توسعه مهارت هایشان به عنوان رهبران تحول در مدرسه ادامه می دهند. تولید دانش حرفه ای، گسترش فرهنگ یادگیری و رهبری اثر بخش از طریق توسعه مشارکت، همکاری و بازاندیشی گروهی است.

۸- درک عمیق تر مدیران آموزشی از درس پژوهی، بکارگیری استراتژی های اثر بخش تر در ارتقای مدیریت آموزشی را محقق می سازد، یاددهنده را به یاد یادگیرنده تغییر می دهد، مدرسه را از جایی برای آموزش به مکانی برای یادگیری متحول می کند و آن را به مثابه سازمان یادگیرنده بازسازی می کند.

مراحل درس پژوهی:

۱- تبیین مسأله و انتخاب موضوع

q دانش آموزان در درک کدام مباحث دروس مشکل دارند؟

q مسأله می تواند یافتن روشی برای انتقال یک مفهوم جدید در کلاس درس باشد.

q مسأله می تواند یک سوال جزئی مانند بهبود فهم دانش آموزان از چگونگی جمع کردن کسرهایی با مخرج های نامساوی باشد.

الزامات تبیین مسأله

q طرح مبانی نظری موضوع

q بهره گیری از یافته های پژوهشی

q توجه به ویژگی ها و شرایط خاص مسأله

q شواهد و مستندات

۲- برنامه ریزی درس پژوهی

q ضرورت و اهمیت پرداختن به موضوع از طریق درس پژوهی

q اهداف

q کاربردهای عملی و نظری

q تهیه و تدوین الگوی طرح درس مبتنی بر روش های فعال تدریس

q (تعیین اعضای گروه، وظایف و مسئولیت ها و نقش هریک، امکانات مورد نیاز مجری درس، زمان انجام، فیلمبردار، تعیین دبیر تیم و... تهیه طرح درس توسط گروه)

۳- آموزش درس

q برای تدریس روز و زمان تعیین می گردد. هنگام شروع درس معلمان در قسمت عقب کلاس می نشینند. (مدعوین بجز هم گروههاکه با نظر هم گروه ها دعوت شده اند)

q یک نفر فیلمبرداری می کند.

q یک نفر تدریس معلم را براساس طرح درس تهیه شده نظارت می کند .

q یک نفر واکنش ها، عملکرد دانش آموزان را زیر نظر دارد و ضمن تهیه گزارش میزان علاقه و فعالیت های آنان را زیر نظر دارد.

۴- ارزشیابی تدریس و بازتاب تأثیر آن در برنامه ریزی مجدد درس

ابتدا معلم مجری طرح درمورد تدریس خود اظهار نظر می کند و نظر خود را درباره چگونگی اجرای درس و مسائل عمده آن بیان می کند. سپس معلمان عضو گروه معمولاً با دیدگاه انتقادی درباره قسمت هایی از درس که به نظر آنها مشکل داشته صحبت می کنند. باید توجه داشت که تمرکز بر درس است نه معلمی که آن را آموزش داده است درس محصول گروهی است و همه اعضا درمورد نتیجه برنامه خود، احساس مسئولیت می کنند. در واقع آنها از خود انتقاد می کنند. دبیر تیم تمام نقطه نظرات را یادداشت می کند.

۵- تجدید نظر در تدریس:

معلمان گروه درس پژوهی با توجه به مشاهدات و بازخوردها در درس تجدید نظر می کنند (تجدید نظر در مواد آموزشی فعالیت ها، سوال ها، و...) یک سوال اساسی در این بخش وجود دارد و آن عبارت است از :

چگونه می توان برنامه را بهتر اجرا کرد؟

در این مرحله با توجه به مشاهدات و یادداشت های معلمان، واکنش های دانش آموزان و نظرات معلم مجری، طرح درس تجدید نظر می شود. ممکن است روش تدریس، فعالیت ها، سوال ها، مسائل مطرح شده، مواد و رسانه انتخاب شده یا همه اجزای درس تغییر کند تا دور بعد تدریس نتایج بهتری عاید شود.

۶- آموزش درس تجدید نظر شده:

در این مرحله درس تجدید نظر شده یک بار دیگر با رفع نواقص و براساس اصلاحات انجام شده تدریس می گردد (تدریس نهایی) این تدریس ممکن است در همان کلاس یا کلاس دیگر (فضایی خارج از کلاس) باشد . ممکن است تدریس توسط همان معلم یا یکی دیگر از اعضای گروه باشد. در این مرحله همانند بند ۳ افراد گروه و مدعوین می

توانند در کلاس درس حضور داشته باشند. (ممکن است تعداد معلمان و اعضای حاضر بیشتر از تعداد دانش آموزان باشد)

۷- ارزشیابی و بازاندیشی:

چه چیزی از درس پژوهی و اجرای آن آموخته شد؟ این سوالی است که در این مرحله در جلسه درس پژوهی مطرح می شود. یادگیری و فهم دانش آموزان و مسأله ای که به خاطر آن پژوهش انجام شد در این مرحله بررسی می شوند و تیم از خود می پرسد، تاچه اندازه خوب عمل کردیم. بطور کلی میزان تحقق اهداف بیان می شود. در این مرحله ممکن است از افراد دیگری مانند معلمان مجرب، مولفان کتب درسی، اساتید دانشگاه، انجمن های علمی مرتبط با موضوع درس پژوهی دعوت به عمل آید. همه اعضای شورای معلمان به همراه یک فرد متخصص خارج از مدرسه تدریس را نقد و بررسی و تغییراتی پیشنهاد می کنند.

۸- سهمیم شدن در نتایج و دستاوردها

- نوشتن گزارش پایانی: (تشریح فرایند درس پژوهی و یافته ها همراه با مستندات، گزارش ها، فیلم ها و عکس ها صورت جلسات، نقطه نظرات معلمان و دانش آموزان و اولیا)

- بازدیدهای افراد متخصص و مسئولین.

- بازدیدهای معلمان از مدارس یکدیگر.

- تبادل تجربیات.

- برگزاری جشنواره و همایش ارائه نتایج درس پژوهی.

نحوه ی اجرا:

۱- جشنواره الگوهای مناسب تدریس دوره ی ابتدایی با رویکرد درس پژوهی برای شش پایه ابتدایی، چند پایه و مدارس

عشایری به شرح زیر به اجرا در خواهد آمد:

ردیف	پایه	ماده درسی
۱	اول	فارسی
۲	دوم	ریاضی
۳	سوم	قرآن
۴	چهارم	علوم اجتماعی (مدنی، تاریخ و جغرافیا)
۵	پنجم	علوم تجربی
۶	ششم	تفکر و پژوهش
۷	چند پایه	به نسبت چند پایه بودن مختارید یکی از پایه ها و موضوعات فوق را انتخاب نمایید

تقویم اجرایی:

ردیف	موضوع	زمان اجرا
۱	تشکیل کمیته اجرایی در منطقه / شهرستان	نیمه اول اسفند ماه ۱۳۹۱
۲	اعلام فراخوان و شیوه نامه به مدارس	نیمه اول اسفندماه ۱۳۹۱
۳	اعلام آمادگی گروههای درس پژوه	نیمه اول اسفند ۱۳۹۱
۴	ارسال آمار و مشخصات گروه درس پژوهی به استان	نیمه اول اسفند ۱۳۹۱
۵	برگزاری کارگاه های آموزشی	نیمه دوم اسفند ماه ۱۳۹۱
۶	فعالیت گروههای درس پژوه در مدارس	تانیمه اول فروردین ماه ۱۳۹۲
۷	بررسی و داوری طرح های درس پژوهی	تا آخر فروردین ۱۳۹۲
۸	برگزاری جشنواره الگوهای تدریس منطقه ای با رویکرد درس پژوهی، با شیوه های (گزارش علمی، فیلم، کارگاه آموزشی، تدریس واقعی و نقد و بررسی و...) و ارسال مستندات اجرای طرح (اقدامات اداره و آثار گروههای منتخب) ارزیابی و انتخاب گروه های برتر جهت ورود به مرحله استانی	تا نیمه دوم اردیبهشت ۱۳۹۲

۲- گستره فعالیت طرح:

این طرح در گستره منطقه ای در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ در سطح کلیه شهرستان و مناطق آموزش و پرورش استان سمنان اجرا خواهد شد.

۳- معلمان دوره ی ابتدایی علاقمند به شرکت در جشنواره می توانند در قالب یک تیم سه تا پنج نفره شامل (طراح سناریو، طراح تجهیزات و رسانه ها و مجری تدریس، دبیر جشنواره و فیلمبرداری) از طریق ارسال نامه ی آموزشگاه به منطقه اعلام آمادگی نمایند .

۴- نقش هر یک از اعضای تیم به شرح زیر می باشد :

*** طراح سناریو (با تأکید بر الگوها و روش های فعال تدریس) :**

همکاران گرامی که در زمینه ی طراحی و انتخاب الگوها و روش های فعال تدریس موضوع مورد نظر در هر پایه توانمند می باشند ضمن هم فکری و هماهنگی با دیگر اعضای تیم با تدوین و طراحی سناریو در جهت حضور گروه در جشنواره الگوهای مناسب تدریس مشارکت خواهند داشت.

***مدیر رسانه :** به منظور تقویت روش های نوین تدریس از جمله روش تدریس چند حسی (مختلط) و ... که منجر به هدایت یادگیری از طریق تمام حواس خواهد شد همکاران علاقمند و آگاه در زمینه ی تجهیزات و وسایل کمک آموزشی از جمله رسانه های مبتنی بر فناوری روز ضمن پی گیری تدوین سناریو در امور رسانه ای فرایند تدریس مشارکت خواهند داشت .

***مجری تدریس (با تأکید بر اجرای الگوها و روش های فعال تدریس در کلاس درس) :** همکاران علاقمند و توانمند در زمینه ی اجرا و انجام ارزشیابی متناسب با موضوع تدریس ضمن پی گیری تدوین سناریو، در اجرای تدریس به صورت عملی و در کلاس واقعی مشارکت خواهند داشت .

از آن جا که شیوه نامه ی جشنواره الگوهای مناسب تدریس بر اساس خرد جمعی و تفکر گروهی با رویکرد درس پژوهی تدوین گردیده است انتظار می رود انتخاب موضوع تدریس در هر پایه ، انتخاب الگوها و روش های مناسب ، انتخاب رسانه ها و تجهیزات آموزشی ، انتخاب ابزارها ی ارزشیابی و ... بر اساس کار گروهی صورت پذیرد .

دبیر جشنواره : دبیر جشنواره برنامه ریزی و نظارت بر عملکرد همکاران گروه و جمع بندی کارها

فیلمبرداری : همکاری که فیلمبرداری مینماید باید فعالیت دانش آموزان را در کلاس درس مورد نظارت و بررسی قرار دهد

۵ - هیچ گونه محدودیتی در انتخاب اعضای تیم به لحاظ اشتغال در یک آموزشگاه یا در یک پایه نمی باشد. ولی بهتر است از معلمان یک پایه باشند تا کار علمی بهتری صورت پذیرد

۶ - تدریس در کلاس درس با حضور اعضای تیم و دانش آموزان صورت می پذیرد، که دانش آموزان در نقش فراگیر و اعضای تیم در نقش های مجری تدریس و ناظرین بر اجرا خواهند بود. در این شیوه مجری ، اجرا کننده ی فرایند تدریس و ناظرین (طراح سناریو و مدیر رسانه) مسئول ثبت گزارش از کیفیت و تأثیر الگوها و روش های پیشنهادی (طراح سناریو) و رسانه های ارائه شده (مدیر رسانه) در فرم پیوست الف خواهند بود.

در پایان ۴۵ دقیقه ی تدریس ضمن تکمیل یک نمونه فرم پیوست الف جهت ثبت گزارش از اجرای تدریس توسط همکار مجری ، ناظرین طی نشست ۱۵ دقیقه ای به جمع بندی گزارشات خود پرداخته و ضمن تکمیل فرم پیوست ب گزارشی از فرآیند تدریس به داوران ارائه خواهند داد .

لازم به ذکر است ، تکمیل فرم های الف و ب و تحویل فرم ب به داوران ضروری است و در فرم امتیاز بندی بند خاص لحاظ گردیده است .

۷ - شایسته است کلیه تجهیزات فرآیند تدریس در قالب تیم از تولیدات اعضای تیم باشد.

۸ - مناطق در برگزاری کارگاه های آموزش سناریو نویسی و درس پژوهی برنامه ریزی های لازم را بنمایند .

۹- اطلاع رسانی دقیق و به موقع به صورت فراخوان طبق شیوه نامه ارسالی با موضوعات مندرج در آن توسط مسئول ذیربط صورت پذیرد.

۱۰- کارشناسان محترم طبق حداقل درصد تفاهم صورت گرفته بین این گروه و آن اداره محترم از همکاران در قالب تیم در جشنواره حضور داشته باشند.

۱۱- شهرستان و مناطق بعد از برگزاری جشنواره اسامی برگزیدگان به همراه مستندات که در دستورالعمل توضیح داده شده را تا تاریخ ۹۲/۱/۳۰ به گروه تکنولوژی و گروه های آموزشی ابتدایی استان ارسال نمایند.

۱۲- مستند کردن اثراز طریق فیلمبرداری:

- گروه درس پژوهی باید جریان تدریس و اقدامات راجع به نقد و گفتگوی گروه خود را به تصویر کشیده و در قالب نرم افزار در اختیار ارزیابان منطقه و استان قرار دهد.

- با توجه به این که فیلم های گرد آوری شده تحت عنوان بانک اطلاعاتی تدریس پایه های مختلف تحصیلی دوره ی ابتدایی در آرشیو گروه تکنولوژی و گروه های آموزشی دوره ی ابتدایی جهت استفاده همکاران نگهداری خواهد شد و داوری آثار از روی فیلم های ارسالی خواهد بود توجه به نکات زیر در اجرای فیلمبرداری لازم می باشد:

- رعایت اصول اخلاقی و مذهبی از جمله پوشش مناسب و ...

- ضبط اجرای تدریس همکاران بر روی فیلم دی وی صورت پذیرد.

- دوربین در زمان فیلمبرداری ثابت ولی در صورت ضبط مواردی که نیاز به حرکت دوربین می باشد (فعالیت گروهی و ...) با هماهنگی قبلی آموزگار و فیلمبردار مشروط بر این که حرکت آن موجب مزاحمت و حواس پرتی دانش آموزان نگردد، امکان پذیر میباشد .

- عدم استفاده از میکروفون دوربین و بکارگیری میکروفون متصل به دوربین (سیار و ...) جهت ضبط صدا و بالا بودن کیفیت صوتی فیلم در امر داوری .

- عدم استفاده از میکس ، افکت ، تیتراژ و هر موردی که فیلم را غیر واقعی نمایش می دهد .

- مدت زمان تدریس ۴۵ دقیقه می باشد .

- از صحنه های مهم تدریس و تعاملات دانش آموزی و معلم به نحو مطلوب فیلمبرداری آموزشی صورت پذیرد .

۱۳- معلمان گرامی در کلاس های چند پایه نیز در قالب یک گروه پنج نفره می توانند با محوریت یک درس ارائه فعالیت نمایند . شایان ذکر است طراحی آموزشی در کلاس های چند پایه حتما به صورت تلفیقی باشد، (یکی از درس های مذکور به صورت محور و یک درس فرعی به صورت دلخواه در کنار آن لحاظ گردد)

۱۴- کمیته اجرایی نواحی و مناطق:

اعضای کمیته اجرایی در مناطق و نواحی به شرح ذیل می باشد:

رئیس اداره / -معاون پشتیبانی-معاون آموزش ابتدایی یا معاون آموزش و نوآوری -کارشناس مسئول آموزش ابتدایی-کارشناس تکنولوژی و گروه های آموزشی -مسئول تدارکات

۱۵- هیئت داوران جشنواره به صلاحدید منطقه/ ناحیه از بین همکارانی انتخاب گردد که در جشنواره شرکت نمی کنند.

۱۶ - نقش فعال گروه های آموزشی و مدرسان میانی دروس:فارسی، هدیه های آسمان، قرآن، ریاضی و ارزشیابی توصیفی و مسلط به تولیدات رسانه ای و ... جهت مشارکت در جشنواره و توجیه معلمان در کارگاههای آموزشی مورد انتظار است .

۱۷-جدول زمان بندی اجرای جشنواره ی منطقه / ناحیه به گروه تکنولوژی و گروه های آموزشی اداره کل ارسال گردد. تا در صورت امکان در تاریخ های ارسال شده از طرف اداره کل بازدید به عمل آید.

۱۸- اعضای تیم های برگزیده هر منطقه/ شهرستان از سوی معاون آموزش ابتدایی وزارت متبوع مورد تقدیر قرار خواهند گرفت .

بسمه تعالی

تاریخ:

به اداره آموزش و پرورش ناحیه /منطقه.....

از آموزشگاه.....

شماره:

موضوع : اعلام آمادگی گروه درس پژوهی

احتراما در اجرای شیوه نامه جشنواره الگوهای تدریس با رویکرد درس پژوهی در سال تحصیلی ۹۲-۹۱، در ذیل اسامی و مشخصات اعضای گروه پژوهش این آموزشگاه، به منظور اعلام آمادگی و شرکت در جشنواره ی مذکور معرفی می گردد:

مشخصات اعضا:

ردیف	نام و نام خانوادگی	شماره پرسنلی	مدرک ورشته تحصیلی	نام آموزشگاه	نقش در گروه
۱					
۲					
۳					
۴					
۵					

مشخصات درس:

پایه	
نام درس	
عنوان درس	
هدف یادگیری	

مهر و امضای مدیر آموزشگاه

شاخص های ارزیابی اداره کل از عملکرد جشنواره درس پژوهی مناطق و نواحی

۱- تشکیل کمیته اجرایی

۲- برگزاری کارگاه آموزشی و دوره های توجیهی

۳- ابزارهای ترغیبی و تشویقی

۴- نسبت مشارکت کنندگان در طرح

درصد تحت پوشش	تعداد گروه شرکت کننده	تعداد مدارس منطقه

۵- شیوه ها و روشهای مستند سازی آثار و روند اجرایی

بسمه تعالی

اداره کل آموزش و پرورش استان سمنان

معاونت آموزش ابتدایی

گروه تکنولوژی و گروههای آموزشی

(شاخصها و معیارهای ارزیابی روش های تدریس با رویکرد درس پژوهی)

(سال تحصیلی ۹۲-۹۱)

نام و نام خانوادگی اعضاء:

ناحیه/منطقه:

الف) مجری تدریس:

ب) مسئول رسانه:

ج) سناریونویس:

پایه:

نام درس:

عنوان درس:

هدف یادگیری:

زمان: ۴۵ دقیقه

ردیف	عنوان	نمره	سطح عملکرد				
			ضعیف ۱	متوسط ۲	خوب ۳	خیلی خوب ۴	عالی ۵
۱	تا چه اندازه بیان مسئله و مشکل مبتنی بر واقعیات مدرسه و کلاس است	۳					
۲	متناسب بودن موضوع درس با مشکل و مسئله تعریف شده چقدر است	۲					
۳	تا چه اندازه اعضای گروه براساس توانایی و مهارت تقسیم شده اند	۲					
۴	تا چه میزان مشارکت و همکاری اعضای گروه منجر به تولید اندیشه نو شده است	۳					
۵	تا چه حد روشهای انتخاب شده منجر به بهبود امر تدریس شده است	۲					
۶	کیفیت نقد و بررسی اعضای گروه و در حین تدریس تا چه اندازه است	۲					
۷	تا چه میزان پیش بینی می گردد تا تدریس ارائه شده منجر به اثربخشی در یادگیرندگان می شود	۳					
۸	میزان کیفیت نقد و بررسی اعضای گروه بعد از اتمام تدریس تا چه اندازه است	۲					
۹	کیفیت مستندسازی و مبادله دانش بدست آمده گروه تا چه اندازه است	۳					
۱۰	نظر کلی داوران به امر تدریس ارائه شد	۲					
	جمع امتیاز (۱۲۰)						

نام و نام خانوادگی ارزیاب امضا

فرم (الف): گزارش معلم ناظر بر کاربست الگوها و روش های فعال تدریس حین اجرا (طراح سناریو)

موارد مثبت :

موارد قابل تجدید نظر :

نام و نام خانوادگی ناظر :

فرم (الف) : گزارش معلم ناظر بر تأثیر رسانه ها و تجهیزات کمک آموزشی طراحی شده حین اجرا

موارد مثبت :

موارد قابل تجدید نظر :

فرم (ب) : جمع بندی معلمین ناظر (تیم جشنواره الگوهای مناسب تدریس)

موارد مثبت :

موارد قابل تجدید نظر :

موارد پیشنهادی در صورت تکرار تدریس:

نام و نام خانوادگی معلمین ناظر (اعضای تیم) :

۱- پایه تدریس..... آموزشگاه ناحیه/منطقه.....

۲- پایه تدریس..... آموزشگاه ناحیه/منطقه.....

۳- پایه تدریس..... آموزشگاه ناحیه/منطقه.....

تاریخ ، مهر و امضای آموزشگاه مجری

نکات مهم:

۱. متوسط تعداد اعضای گروه ۳ تا ۵ نفر می باشد. که حداقل دو نفر از اعضا از معلمان باشند.

۲. مدیر مرکز آموزشی یا در همه گروه ها و تیم های درس پژوهی مرکز مربوطه عضویت داشته باشد یا در هیچکدام. بدیهی است انتظار می رود مدیران با حضور در همه تیم ها موجب افزایش غنای طرح های درس پژوهی باشند.

۵. معلمان فقط مجاز به عضویت در یک تیم در مرکز آموزشی مربوطه هستند.

۶. عضویت معاون در یکی از تیم ها بلامانع است.

۷. عضویت همکاران بدون داشتن نقش مهم و قابل توجه در گروه موجب کسر امتیاز کلی خواهد شد.

۸. رعایت چرخه درس پژوهی ضرورت تام دارد و گزارش نهایی درس پژوهی شامل هشت بخش به شرح ذیل تدوین گردد:

۱- تبیین مسأله و انتخاب موضوع ۲- برنامه ریزی درس پژوهی ۳- آموزش درس ۴- ارزشیابی تدریس و بازتاب تأثیر آن در برنامه ریزی مجدد درس ۵- تجدیدنظر در تدریس ۶- آموزش درس تجدیدنظر شده ۷- ارزشیابی و بازاندیشی ۸- ضوابط و مستندات

۹. گزارش نهایی طرح درس پژوهی در دو جلد (تایپ شده با جلد گالینگور (رنگ آبی)، مانند پایان نامه) همراه با یک حلقه دی وی دی، شامل فایل گزارش نهایی، عکس ها و فیلم (فیلم مرحله سوم و ششم) تهیه و یک نسخه از آن به اداره کل آموزش و پرورش استان ارسال و نسخه دوم در مرکز آموزشی بایگانی گردد.

۱۰. تهیه و تدوین الگوی طرح درس مبتنی بر روش های فعال تدریس و اجرای مطلوب آن از امتیاز ویژه ای برخوردار خواهد بود.

۱۱. مدت زمان تدریس ۴۵ دقیقه می باشد.

۱۲. از انجام هزینه های غیر ضروری خودداری گردد.

۱۳. از بیان و درج مطالب غیر ضروری که صرفاً حجم گزارش نهایی را افزایش دهد خودداری گردد.

۱۴. عکس و فیلم های درس پژوهی با رضایت همکاران و اولیاء دانش آموزان ذیربط تهیه و ارسال گردد.

۱۵. عنوان درس پژوهی براساس هدف کلی نوشته شود.

۱۶. از اعضای گروه های برتر و منتخب تقدیر نامه از سوی معاون آموزش ابتدایی وزارت متبوع به عمل خواهد آمد.

ده گام اساسی در فرایند درس پژوهی:

فرایند درس پژوهی چرخه ای است که امروزه در بیش تر کشورهای پیشرفته ی دنیا از استقبال ویژه ای برخوردار است. جهت سهولت بیش تر در درک و یادگیری این فرایند که در واقع یک برنامه ریزی بلند مدت و به نوعی سرمایه گذاری آموزشی محسوب می گردد مراحل آن در ده گام اساسی طرح گردیده است

• گام اول: تشکیل گروه، تقسیم کار و مسؤلیت اعضای گروه

یک گروه ۵ نفره می تواند به شیوه ی زیر سازمان دهی شود:

(یک نفر مسؤول هماهنگی دو نفر مسؤول نوشتن طرح درس- دو نفر مسؤول اجرای طرح)

اعضای گروه باید علاوه بر مسؤلیت تعیین شده همگی در یک راستا و به طور مشترک در کلیه ی فعالیتها نقش داشته باشند.

گام دوم: تعیین هدف پژوهش

به عنوان مثال : درگیر ساختن دانش آموزان در فرایند یاددهی - یادگیری و این که بیاموزند آن چه را که می دانند چگونه در شرایط جدید به کار گیرند.

ملاک انتخاب هدف فوق بر اساس مواردی از قبیل :

وجود مشکل در ارتباطات شفاهی دانش آموزان

مشکل در به کار بستن دانسته ها

ناتوانی در حل مسئله و ... می باشد.

گام سوم: تعیین ماده و موضوع درسی

موضوع باید به گونه ای انتخاب گردد که برای معلّم و دانش آموزان چالش برانگیز باشد و بتواند گروه درس پژوهی را به هدف بلند مدت تحقیق برساند. به عنوان مثال:

ماده ی درسی: ریاضی پایه ی چهارم

واحد: هندسه

موضوع درس: مساحت مثلث

انتخاب این موضوع گروه را در راه رسیدن به اهداف گام دوم یاری می‌رساند.

گام چهارم: تدوین طرح درس اولیّه توسط اعضای گروه:

هدف کلی موضوع درسی: توانایی محاسبه‌ی مساحت مثلث.

اهداف ورودی: ۱- قاعده، ارتفاع و واحد مساحت را بشناسد و ...

اهداف جزئی و رفتاری- دانش آموز بتواند:

نظر خود را در خصوص نحوه‌ی محاسبه‌ی مساحت مثلث بیان کند.

مساحت باغچه‌ی مثلث شکلی را به دست آورد و ...

سایر مراحل طرح درس مانند انتخاب روش‌ها و وسایل، فعالیت‌های تدریس، ارزشیابی‌ها و فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه بر اساس طرح درس‌های معمول تدوین می‌گردد

گام پنجم: اجرای اولین تدریس

در این مرحله سناریوی نوشته شده (مساحت مثلث) توسط یکی از اعضای گروه درس پژوهی به گروهی از دانش آموزان تدریس می‌گردد. در ضمن تدریس، سایر اعضای گروه و ناظران از نکات مثبت و منفی تدریس، عکس‌العمل‌های دانش‌آموزان، سوالات آنان و ... یادداشت بر می‌دارند. ناظران و اعضای گروه بایستی در نکته برداری، چارچوب معینی را لحاظ نمایند. (تمرکز روی میزان فعالیت‌های دانش‌آموزان، اثربخشی روش‌ها، ابزار تدریس و ...)

گام ششم: گزارش نویسی و نقد و بررسی اولین تدریس

در این مرحله هنگام تدریس مساحت مثلث ناظران باید به مواردی مانند :

تسلط معلم بر تدریس؛ میزان توانایی دانش‌آموزان در کاربرد وسایل اندازه‌گیری واحد مساحت؛ کارآمدی روش‌های تدریس و شیوه‌های ارزشیابی؛ استنباط دانش‌آموزان از موضوع یادگیری و... توجه و بر این اساس گزارش اولیّه را تهیه نمایند.

در پایان تدریس، حتی الامکان جلسه‌ی تهیه‌ی گزارش در همان محل انجام شود و از نظرات خود معلّم مجری و دانش‌آموزان نیز استفاده گردد. در خاتمه مفسّر نهایی جمع بندی را انجام می‌دهد.

گام هفتم: بازنگری مجدد طرح درس

در این مرحله گروه درس پژوهی چهار گام اساسی پیش رو دارد:

- ۱- جمع‌آوری و بازبینی اطلاعات مانند یادداشت‌ها، مشاهدات اعضای گروه و ناظران، کار دانش‌آموزان، فیلم تدریس و ...
- ۲- تجزیه و تحلیل داده‌ها (شواهدی که میزان برآورده شدن اهداف توسط دانش‌آموزان را نشان می‌دهد).
- ۳- شناسایی تغییرات مورد نیاز (چه تغییراتی و چگونه انجام شود تا گروه را به تحقق هدف پژوهش برساند).
- ۴- اصلاح طرح درس: فرد مسؤؤل باید کلیه‌ی نکاتی را که نیاز به تغییر دارد به صورت برجسته در طرح درس گنجانده و به اطلاع اعضا برساند تا در نهایت طرح درس نهایی تدوین و آماده‌ی اجرای مجدد شود.

گام هشتم: تدریس دوم و تمرکز بر تهیه‌ی گزارش مجدد

در این مرحله یکی دیگر از اعضای گروه یا همان معلّم قبلی، طرح درس اصلاح شده را به گروه دانش‌آموزان تدریس می‌نماید. ناظران باید تفاوت یادگیری دانش‌آموزان را در دو تدریس اجرا شده بررسی و درباره‌ی دلایل این تفاوت‌ها بحث نمایند

گام نهم: و گزارش نویسی و نقد و بررسی تدریس دوم

در این مرحله علاوه بر فرایند گزارش‌گیری مانند اولین تدریس، تفاوت میزان درک و یادگیری دانش‌آموزان، دسترسی مطلوب به اهداف درس و اثربخشی تدریس در تحقق این اهداف نیز مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

گام دهم: بازتاب و پیامدهای تدریس:

مرحله‌ی نهایی در فرایند درس پژوهی ایجاد گزارشی از ۹ گام قبلی است که می‌تواند داستان یک چرخه‌ی درس پژوهی را به صورت توصیفی بیان نماید.

این داستان می‌تواند شواهد بررسی شده را مستند سازی نموده و دانش حرفه‌ای کسب شده توسط گروه را در عمل شرح دهد

نمونه طرح تدریس:

گام اول:

فعالیت های قبل از درس

تعیین اهداف:

الف) هدف کلی:

تشخیص حروف چند شکلی با صدای یکسان ((ص،س،ث)) در کلمات

ب) اهداف جزئی:

- ۱-افزایش دقت دیداری دانش آموزان
- ۲- تقویت حافظه دیداری دانش آموزان.
- ۳- آشنایی با املا کلماتی که حروف (ص،س،ث) در آنها بکار رفته است .
- ۴- آشنایی و تشخیص کاربرد این حروف در کلمات مختلف

ج) اهداف رفتاری و آموزشی:

حیطه شناختی (اطلاعات کلامی ، مهارت های ذهنی ، راهبرد های شناختی)

دانش آموزان در پایان درس بتوانند

چند کلمه دارای حروف (ص،س،ث) را نام می برد . (یاد آوری)

در یک متن کاربرد غلط(ص،س،ث) در کلمات مختلف را اصلاح می کند . (کاربرد)

برای کاربرد درست حروف (ص،س،ث) در کلمات مثال می آورد . (درک و فهم)

املا کلمات دارای حروف (ص،س،ث) را با مهارت می نویسد (کاربرد)

حیطه عاطفی (نگرش ها)

به نحوه نوشتن کلمات دارای حروف (ص،س،ث) دقت می کند(دریافت)

ز شرکت در فعالیت های گروهی ترتیب داده شده برای کسب این مهارت لذت می برد (واکنش)

در انجام فعالیت ها و تمرین ها ی گروهی سهیم می شود (ارزش گذاری)

هنگام دیدن هر تصویر مرکب اجزاء آن را به درستی توصیف می کند

حیطه روانی - حرکتی (مهارت های حرکتی)

کلمات دارای حروف (ص،س،ث) را پس از مشاهده باز نویسی می کند (تقلید)

کلمه دارای حروف (ص،س،ث) را بدون کمک معلم مکرراً می نویسد . (اجرای مستقل)

با دیدن هر تصویر مرکب اجزا آن را به خاطر می سپارد (عادی شدن)

بین رفتار ورودی :

دانش آموزان حروف حروف (ص،س،ث) را یاد گرفته اند

ه (چگونگی تعیین محتوا استفاده از یافته های پژوهشی ، کتاب اختلالات دیکته نویسی

ز (تعیین روش ها و فنون آموزشی بازی ، مشاهده ، پرسش و پاسخ

ح (پیش بینی نوع سازماندهی گروهی تعامل بین دانش آموز - دانش آموز*

تعامل بین دانش آموز - معلم*

ط (تنظیم فضای آموزشی نصب تصویر از قبل روی تخته سیاه - چیدن صندلی ها برای ۳ گروه ۲ نفره تنظیم فضای فیزیکی کلاس از نظر میزان نور ، گرما

ی (انتخاب رسانه ها و وسائل تصاویر مرکب ، کارت های حروف (ص،س،ث) ، کارت کلمات دارای حروف (ص،س،ث) کتاب داستان ، رایانه ، مکعب هایی که روی آن حروف مختلف نوشته شده است، ظرف شن یا نمک ، میزی که سطح آن با مقوای سفید و پلاستیک روشن پوشیده شده است، گواش ، گچ ...

گام دوم :

فعالیت های ضمن تدریس

عنوان مهارت	زمان (دقیقه)
۱. برقراری ارتباط (۱-۱) مهارت برقراری ارتباط:	۲
سلام ، احوال پرسى ، شروع با نام خدا ، حضور و غیاب ، تقویم روز ، توجه به وضعیت نشستن دانش آموزان و استفاده از وسایل توانبخشی	
۱-۲) مهارت تمرکز بخشی : گروه بندی دانش آموزان با استفاده از کارت حروف (ص،س،ث) و خواندن آن به کمک دانش آموزان و قرار گرفتن دارندگان کارت های مشابه در یک گروه	۳
۲. مهارت اجرای آزمون (۲-۱) تهیه آزمون ورودی :	۳

با نشان دادن کارتی که کلمات آموخته شده در جلسه قبل روی آن نوشته شده است از دانش آموزان می خواهیم که آن را بخوانند و بدون نگاه کردن به کارت با مکعب حروف کلمه را باز سازی کنند- شکل درست نوشتاری کلمات آموخته شده در جلسات قبل را نشان دهند از کلمه های آموخته شده در جلسه قبل چند تا را نام ببرند. به بهترین ها ستاره می دهیم

۲-۲) شیوه ارزشیابی :

شفاهی - عملی

عنوان مهارت	زمان (دقیقه)
۳. مهارت ارائه درس جدید رویداد های آموزشی : * ۱-۳) آمادگی (تمرکز بخشی ، ایجاد انگیزه و ...) الف) جلب توجه :	۱/۵
گفتن قصه خاله سوسکه و نمایش تصویر مرکبی که خاله سوسکه برای دانش آموزان و بچه های خودش آماده کرده است ب) ایجاد انگیزه :	۲
نمایش تصویر ارائه شده از سوی خاله سوسکه به مدت ۱۰ ثانیه سپس مخفی کردن آن و پرسش در مورد اجزا تصویر بدون قضاوت در مورد پاسخ ها دانش آموز و نمایش مجدد جهت افزایش دقت دیداری به مدت ۱۰ ثانیه و طرح پرسش های جدید و به بهترین ها جایزه می دهیم ج) مطلع کردن یاد گیرندگان از هدف ها :	
آموزگار به دانش آموز می گوید : بچه ها من در این مدتی که با بچه های خوبی مثل شما کار کردم متوجه شدم که موقع نوشتن املا کلمه هایی که حروف (ص،س،ث) یا (ر،ز،ذ،ظ) دارن رو اشتباه می نویسین حالا می خواهیم با هم چند تا تمرین انجام بدیم که شما کلمه هایی که با این حروف نوشته میشن رو بهتر بشناسید و درست بنویسید د) تحریک یاد آوری و پیش نیازهای یادگیری :	۱

عنوان مهارت	زمان (دقیقه)
۳-۲) ارائه مطالب : (ارائه درس) در ادامه تمرین های جلسات قبل ابتدا دانش آموزان را به حیاط می بریم و ۳ ایستگاه و سه مرحله یاد آوری و باز نویسی را برای ایشان در نظر می گیریم. در ایستگاه اول یک کارتی که در آن یکی از حروف (ص،س،ث) بکار رفته است را به مدت ۶ ثانیه در معرض دید دانش آموزان قرار می دهیم. سپس آن را مخفی کرده و می گوییم کارت را بخوان در صورت موفقیت از او می خواهیم که کلمه را در هوا بنویسد) مرحله ۱) در مرحله ۲ از او چند متر دورتر است می خواهیم که با انگشت آغشته به رنگ آن را روی تابلویی بنویسد در مرحله ۳ که باز هم چند متر دورتر است می خواهیم که همان کلمه را به خاطر آورده و این بار در ساحل شن یا نمک بنویسد در ایستگاه دوم هم ۲ کلمه و در ایستگاه سوم سه کلمه به ایشان نمایش می دهیم و پس از خواندن کلمات ۳ مرحله فوق را اجرا می کنیم . پس از شستن دست ها به کلاس برمی گردیم و در ادامه به گروه ها کارتی حاوی سه کلمه را نشان می دهیم تا با دقت ببینند و می خواهیم که همگی کلمات را بخاطر آورده	۱۷

و روی کاغذ بنویسند و با دیدن مجدد کارت در مورد درستی آن قضاوت کنند در هر دو مرحله به بهترین ها ستاره می دهیم

۳-۳) فراخوان عملکرد (ارزشیابی مرحله ای):

۲ کاغذ خط کشی شده حاوی سربرگ های حروف (ص،س،ث) در اختیار نفرات برگزیده گروه ها قرار می دهیم و می خواهیم از کلماتی که امروز با املاي آن آشنا شده اند را در جدول و در ستون مربوطه بنویسند سپس از نفر دوم گروه می خواهیم که در مورد درستی نوشته های دوستش قضاوت کند

۳-۴) تدارک بازخورد:

برای اشکالات احتمالی آموزش های ویژه در نظر گرفته شده است .

۳-۵) سنجش عملکرد : (پایانی)

۲/۵ متن املاي بچه های خاله سوسکه را به دانش آموزان می دهیم تا غلط های آن را پیدا کرده و اصلاح نمایند

عنوان مهارت

زمان (دقیقه)

۴ دست یابی به یاد آوری و انتقال

۲ ۴-۱) جمع بندی و خلاصه کردن :
کارت هایی که شامل کلمات آموخته شده به همراه چند کارت دیگر را به دانش آموزان نشان می دهیم و می خواهیم کلمات آموخته شده را جدا کنند و بعد از پایان وقت بخوانند (حالت مسابقه) بهترین ها ستاره می گیرند

۴-۲) تمرین و تکلیف کلاسی :

۲ تصویری را به دانش آموزان نمایش می دهیم و می خواهیم اسم آن را با مکعب حروف بنویسند

۴-۳) مدیریت کلاسی :

تشویق انفرادی و گروهی - هدایت فعالیت ها - کنترل فعالیت ها
توجه آموزگار به وضعیت های پیش آمده در کلاس و سعی در کنترل و هدایت آنها
بکارگیری دانش آموزان انرژیک و بیش فعال در فعالیت های جسمانی
توجه به نیاز های توانبخشی دانش آموزان

گام سوم :

فعالیت های پس از تدریس

عنوان مهارت

زمان (دقیقه)

۴- فعالیت های تکمیلی خارج از کلاس (ارایه عکس ، پوستر ، واحد کار ، پژوهش و ...)

به هر دانش آموز کتاب داستانی می دهیم تا

۱- در منزل آن را بخوانند و از خواندن داستان لذت ببرند

۲- دور کلماتی که حروف (ص،س،ث) دارند خط بکشند

۳- کلمات یاد شده را در دفتر مشق خود بنویسند

۲

فهرست منابع و مآخذ

۱- استیپانک و همکاران (۱۳۸۹) «درس پژوهی راهنمایی عملی برای مدیران و معلمان» (ترجمه رضا ساکی و داریوش مدنی)، تهران، حکمت علوی

۲- ساکی، رضا (۱۳۸۸) «سواد پژوهشی معلم» تهران، انتشارات دانش آفرین.

۳- حوریزاد، بهمن (۱۳۸۸) «درس پژوهی پژوهش مشارکتی کارکنان» تهران، لوح زرین

۴- دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش (۱۳۸۹) سند تحول راهبردی، وزارت آموزش و پرورش